

Advokat
Erling Ueland
Stavanger

SEIERHERRENS JUS.

I N N L E D N I N G.

114280

Det er ikke med store forventninger jeg skriver det som kommer nå omkring Quisling.

Få vil lese det.

Og de fleste som leser det vil ikke reagere positivt.

Noen vil i selvforsvar overfor sin samvittighet og sin samtid kalle det et makkverk - det er standarduttrykket i visse kretser.

Andre vil si: "At han gidder. Nå har vi glemt det ukoselige. Nå har vi det så godt."

Andre vil si: "Ueland mener det godt, men han er monoman. Han har fått N.S. på hjernen. Han skriver i feberrier."

Andre vil si: "Han håner det hellige. Han håner landet vårt og forsvarer dem som sveik.

Ueland er å sammenlikne med en gudsbespotter - en sviker mot æren til landet vårt som vi forsvarte så tappert."

Men kanskje en av hundre vil tenke og si: "Kan det være noen mulighet for at det som her er sagt har noe for seg?"

Og så gir denne ene seg til å lese med ettertanke det jeg har skrevet, og så studerer han bevisene.

Kanskje han da vil finne at de autoriserte tolkere av samtids-historien har ført opp en bygning som står på sandgrunn.

Jeg skriver fordi det er min plikt.

Intet ansvarlig menneske må se på at nedarvede rettsgrunnsetninger blir krenket med den følge at våre medmenneskers rettigheter blir trampet ned i sølen.

- 2 -

Jeg skriver ikke for å hevde at Quisling handlet klokt og rett i tiden 1940 - 45. Men jeg skriver for å yte rettferdighet mot den mann nesten alle har betraktet, ikke bare som en fiende, men også som en moralsk mindreverdige mann.

Jeg mener at vi har en plikt til også å respektere hederligheten hos våre fiender.

Utgangspunktet for mine skrivelser er det trykte stenografiske referat av straffesaken mot Quisling.

S E I E R H E R R E N S J U S .

Setningen: "Ve de overvundne" er gammel.

Den skiller ikke mellom de rettferdige og de urettferdige -, mellom dem som oppførte seg hensynsfullt og barbarerne.

Den bare slår motstanderne ned.

Måten det skjer på har skiftet opp gjennom tidene.

Romerne korsfestet. I slutten av 2. verdenskrig var terrorbombing og atombomben mot ubefestede byer effektive midler til å kjøle ned hevnfølelsen.

Men Norge valgte en annen veg i 1945. De styrende mente at oppgjøret med de utstøtte kunne ordnes innen rammen av det bestående lovverket og der dette var for åpenbart uholdbart laget de nytt lovverk med tilbakevirkende kraft. De kalte dette også lov.

Men selv denne rammen klarte de ikke å holde.

Opphisselsen som bygget på ensidig propaganda og på noen overdrevne tanker om egen storhet gjorde at de ikke sa som Gwone da han etter krigen møtte sine fiender: "Glad to see you."

Landssvikoppgjørets menn sa heller etter å ha dømt til dødsstraff, lange fengselsstraffer, konfiskasjoner o.s.v.: "Vi er glad for å kunne spytte på deg." De spyttet skitne tanker, uholdbare beskyldninger, - de kunne gjøre det for folket likte så godt å høre det. Og så virket de i nasjonens tjeneste! Look at Norway! Vi, folkets flertall, er nasjonale nok, helter nok! Folk som Hamsun var ikke meget verd, men desto større var vi.

- 4 -

At Quisling måtte bli skutt, det ventet vi alle som ikke hørte til hans meningsfeller.

Om han var blitt stillet opp mot muren på Akershus i frigjøringsdagene, ville vi følt det som en renslig handling.

Men for landsviksoppgjørets menn var ikke dette nok.

Han ble først gjort til en "Quisling". En ussel forræder som med vilje solgte sitt land. Han ble et ypperlig verdenspropagandanummer for Churchill. Han ble unntagelsen som gjorde den jevne nordmann til helten uten hensyn til størrelsen av det krigstilfang han selv hadde hjulpet tyskerne med.

Det måtte kanskje bli slik. Generaladmiral Boehm sier i sin bok "Norge mellom Tyskland og England": Det er en av den moderne krigs mest frastötende utskielser at man bekjemper motstanderne ikke bare med våpen, men også vil ödelegge ham moralsk.

Dette svart - hvitt bilde om skylden for krigsgrusomheten ble etterhvert noe kritisert. Hovedhjørnesteinen - mönsteret - Nürnberg - rettergangen har fått en hård medferd. Det er ikke dette at Göring o.a. ble dømt for å ha handlet galt som er blitt angrepet, men historikerne spør seg selv: Hvorledes våger dommerne fra Stalins Russland, England med sin terrorbombing, med sine levende bål av kvinner og barn, U.S.A. med sin atombombe, å sette seg i dommersetet?

Parallellt med dette ble den enkelte "landssviker" gransket ut fra mer objektivt grunnlag enn för.

En sentral mann i dette emne for gransking var Quisling, og der er kommet ut store historiske verker i U.S.A., England og Tyskland om ham.

Den förste store boken her i Norge var Hewins' bok: "Quisling, profet uten ære."

Hewins som i 1945 var enig i fordømmelse av Quisling hadde kommet til et annet resultat og mente å sone noe av sin synd ved å innrømme den.

Hovedinnholdet av Hewins' bok var dette at Quisling var en gjennom hederlig, dyktig og human mann som handlet ut fra det syn at han hadde et kall.

Han så landets interesse som sin rettesnor. Hans personlige interesse for makt eller rikdom tellet ikke.

Hva kunne Quisling's dommere i og utenfor retten si til dette?

"Boken er et makkverk," var svaret.

Verdenspressen bedømte boken annerledes.

Times, avisen som i generasjoner har hatt ry på seg for å være en del av verdens våkne samvittighet skrev:

"Quisling er for de fleste av oss et navn uten biografi. Få englendere vil være oppmerksom på at han en gang var sett på som den politiske arving av den store oppdager og filantop Fridtjof Nansen.

Det er riktig at han bør plasseres mer nøyaktig i historien til dette århundre enn det var mulig i 1945 og Mr. Hewins fortjener ros for sitt omhyggelige forsøk på å gjøre dette.

Heller ikke har han gjort seg skyldig i de moralske overgrep som han senere ble dømt for - i noen tilfelle under henvisning til lover som enda ikke var gitt."

I Birmingham Post står:

"Mr. Hewins forsøker ikke å hvitvaske Quisling. Han bare gir oss et sunt og detaljert grunnlag til bedømmelse av en mann som krigsloven kan ha behandlet urettferdig.

I et ti-år så langt borte fra den følelsesmessige og ikke gjennomtenkte stilling til krigen, er Hewins' bok et verdifullt tilskudd til sunn tenkning."

I Illustrated London News står:

" Dette er ikke en særlig velskrevet bok og det er ikke alltid lett å følge med i tankegangen, men beretningen er overmåte interessant. Og de synspunkter som kommer fortjener å bli gjennomtenkt meget omhyggelig selv om de ikke vil føles særlig velsmakende verken i England eller Norge."

Financial Times skriver:

"Hewins er en hederlig og kompetent reporter og i hans velskrevne bok gjør han det han kan for å få fram den ekte humanitære side av denne mann som i egenskap av Nansens fremste hjelpesmann i dennes hjelpearbeide i Russland fikk C.B.E. for å ha hjulpet britiske borgere."

Men når landets presse kom over slikt ble den ordblind. Eller den "forherdet sitt hjerte".

Det gjaldt æren. Ble ikke Quisling fortsatt kjeltring, så kunne ikke jössingene fortsatt være heltene.

Men Utenriksdepartementet syntes ikke Hewins kunne stå uimotsagt i den engelsktalende verden.

Det fikk historikerne Skodvin, Riste og Andenes til å lage et motskrift på engelsk.

I dette skriftet måtte de likevel vedgå: "Det finnes knapt spor av noen kjærlighet til vold eller uhederlige tendenser i noen del av hans liv utenom hans politiske virksomhet."

"There was hardly a trace of any love of violence or dishonest tendencies in any part of his life outside his activities in politics."

En kan spørre: Hvorfor skrev de det ikke i norske publikasjoner?

Nå skal vi se på noen av de punktene Quisling ble dømt for i lys av hva vi vet og under hensyntagen til sunn fornuft, så kan leserne dømme selv i detaljer.

M A K T B E G J Æ R .

En forklaring på gåten Quisling var den at han var besatt av et umåtelig maktbegjær.

Professor Wyller har tatt for seg begrepet i "Samtiden" for 1966 s. 204:

Han påviser at den som i politikk vil gjennomføre sine ideer ønsker makt og arbeider for å få den. Dette er nærmest unngåelig. Jo sterkere ønsket om å gjennomføre ideene er, dess sterkere blir makttrangen.

Men det behøver ikke å være noe nedsettende i dette. Det å ta makten kan bety det motsatte - en oppofrelse.

Om Quisling sier Wyller (s.222): "Han solgte seg ikke, han var ikke umoralsk."

Ved den moralske vurdering kommer motivene inn. Wyller sier (s. 228): "Det kleber ikke nødvendigvis noe nedsettende ved et politisk motiv, like lite som rett alltid er identisk med rettferdighet."

(s. 230): "Den rene jus - om noe slikt finnes - er utilstrekkelig til å fange inn livets mangfold. .... Men man kunne ønske seg en del mindre indignasjon fra dens representanter hver gang noen tillater seg en titt og finner majesteten halvt påkledd."

En profets viktigste kjennetegn har til alle tider vært:

- 1.) Han har en uselvisk idé.
- 2.) Han setter alle krefter inn for å få gjennomføre idéen.

B O L Æ R N E.

Anklagen löd:

"Ved forlangende ledsaget av trusler forsökte han 9. eller 10. april 1940 å få kringkastingen til å sende ut en beskjed om å innstille motstanden på Bolærne."

Når en skal vurdere dette tiltalepunktet, kunne det være grunn for å dra fram mange punkter vedkommende politikernes handlemåte i 1940.

En episode belyste godt hvorledes andre enn landssvikeksekutorene så det.

Ved invasjonen tok unge Oslo-folk, med eller uten våpen, opp i Nordmarka for å ta opp kampen mot tyskerne.

Biskop Berggrav fikk med seg en tysk lur og tysk vakt og gikk opp i skogen for å advare ungdommen mot den tyske hærmakt og ungdommens ulovlige kamp.

Berggrav ble sterkt kritisert bl.a. av professor Skeie. Denne sa at ungdommen var å betrakte som soldater etter folkeretten og Berggrav svekket motstandsviljen og kraften ved sin Nordmarkreise.

Det er ikke nödvendig å ta standpunkt til hvem som kjente loven best - professor Skeie eller biskop Berggrav.

Men der er ingen som vil påstå at Berggrav handlet ut fra andre hensyn enn dette å berge liv i en håplös kamp.

Om situasjonen på Bolærne sier Quisling (s. 456):

" Jeg sökte å spare norske liv. Jeg mente at vi var i en nödsituasjon, og at den som kunne handle, måtte handle. Det var ingen andre som ville handle. Jeg hadde ikke noen tanke på å overta makten."

Men det er ganske betegnende at Hambro sa i hemmelig stortingsmøte 8. april at det "finnes ikke en dekkstilling ved kanonene på Rauer og Bolærne."

- Kanonene var "anbrakt på bergknatter, og mannskapene vil bli blåst bort ved et hvilket som helst bombenedslag i en radius fra 50 til 100 meter." Det var heller ikke truffet noen som helst sanitære foranstaltninger."

Til bildet hører også at da generalstabsjefen 5. og 6. april foreslo overfor forsvarsministeren at det skulle mobiliseres, så hadde ikke ministeren tid til å tale med Hatledal og alminnelig mobilisering ble det ikke foretatt verken da eller seinere.

Arbeidet for Tyskland - på trots åpenbart - at Norge ville bli under tysk herredømme.

For å vurdere Quisling's Europa-bilde må en se på hva Quisling sa og skrev - hovedlinjene.

Det fastslås:

- 1.) Fra Quisling skrev sin bok "Russland og vi" i 1930 har vi kjennskap til hans profetiske syn: Uansett mer eller mindre tilfeldige maktkonstellasjoner så kom kampen til å stå mellom øst og vest til slutt.
- 2.) Etter utviklingen opptil 1940 så han med sitt profetiske syn at England - Frankrike ville dra Norge inn i verdenskrigen.

For Norge ville katastrofen bli størst om England kom først, for da ville Norge bli slagmark.

- 3.) Han visste at det av politikerne ødelagte forsvar ikke kunne stå seg mot en invasjon, hvorfra den så kom.
- 4.) Han forsøkte å megle mellom England og Tyskland.

Da intet nyttet, valgte han i Norges interesse, av hensyn til Europa og til Norge, å satse på Tyskland (mot Russland).

- 5.) Men det var for et fritt Norge han sloss, - gjerne i samband med et mer eller mindre forent Europa - slik som vi har det i E.F.

Han virket ..... for å befeste og utbygge videre det nazistiske styresett.

Setningen ville ha vunnet i klarhet og saklighet dersom statsadvokaten hadde definert hva han mente med "nazistisk styresett."

Dersom Quisling ville gått inn for et styresett i Norge som det de hadde i Hitlers Tyskland under krigen, så var han ikke verd å skrive om.

Men det han ville var noe annet. Han ville skape et folkevalgt fagstyre med større makt og større ansvar, - et mer effektivt styre.

Også i dette synes han å ha vært profetisk. Det rådmannsstyre som vi nå har synes å bygge på Quisling's grunntanke.

Hans program var eldre enn Hitlers og det var helt annerledes.

V I G G O H A N S T E E N .

Hansteen ble skutt av tyskerne under melkestreiken. Retten fant bevist at Quisling hadde snakket vondt om Hansteen til tyskerne tidligere.

Han var "rödarmist" og "kommunist" og motarbeidet tyskerne, sa Quisling.

Han samarbeidet nå med tyskerne og tyskerne lot seg lure av ham. Dette skulle han ha sagt bl.a. til en tysker.

Og på dette grunnlag fastslår påtalemyndighetene (s. 5):

"Tiltalte forsto at disse uttalelser kunne forvolde Hansteen's död og faktisk bevirke eller medvirke til at advokat Hansteen ble myrdet."

Mot dette kan anføres: Ingen politiker i Norge har vært så hatet som Quisling.

Intet middel syntes i 1930-årene å være for simpelt til å benyttes i kampen mot han.

Men det kan fastslås: Ikke en eneste av disse fiender tenkte Quisling å hevne seg på.

Quisling sier s. 459 - 460:

"Jeg er den samme mann som jeg alltid har vært, jeg har ikke forandret meg på noen som helst måte. Kan man påvise et eneste tilfelle av at jeg har tatt hevn i disse 6 årene? Det er mange av dem som gikk omkring her i Oslo og andre steder, som har gjort meg stygge spik i politisk henseende. Jeg har ikke rört en eneste en av dem på noen som helst måte, aldri. For hevn er ikke noe politisk motiv, og hevn overlater jeg for min del til andre."

Det faktiske forhold var (se Loock s. 552).

På det tidspunkt det gjelder var det ingen som kunne tenke seg at det var noen dødsfare forbundet med å tale vondt om en politisk motstander til tyskerne.

Hansteen og Wickström (som Quisling ikke hadde talt vondt om) ble skutt i forbindelse med fagforenings-uroen og melkestreiken som førte til undtagstilstanden 10. september 1941.

Hansteen var en av de ledende i arbeiderbevegelsen. Han fungerte også som tolk under forhandlingene med tyskerne. Han og Wickström ble dømt til døden ved Standrett, og sammen med dem, 24 fagforeningsfolk som fikk lange fengselsstraffer. De sto nærmest til det.

På undtagstilstandstiden hadde Quisling ingen politisk makt i Norge. Lagmannsretten burde kanskje heller spurt om Quisling hadde maktet å forhindre eller forminske ulykken om han hadde vært "ministerpresident" da.

Men det er noe virkelighetsfjernt over den klander som Quisling ble overdynget med i forbindelse med de tyske represalier.

Realiteten var: Fagforeningen reiste hodet og mente at det gikk an å streike i krigstid.

Tyskerne svarte med dødsstraff og fengsel.

Det samme svar ble gitt da Televåg-folket åpenlyst laget et brohode for England i sin bygd.

Jössingene satte fyr på Aulaen.

Svaret var fengsel og død.

Oppe i Trøndelag var uro. Undtagstilstand og skyting av lo uskyldige og 24 skyldige var følgene.

Det var uunngåelig og kanskje rettmessig etter krigsloven.

E L L E F S E N.

Politimannen Ellefsen ble skutt fordi han ikke ville lystre ordre om å foreta en arrestasjon.

Teoretisk hadde Quisling adgang til å benåde. Derfor ble han gjort ansvarlig.

Men i praksis hadde Quisling bare å lystre sin herre og mester Terboven.

Forholdet mellom disse var bestemt i Führer erlass av april 1940 som bestemmer i § 1, se Looek s. 340:

" Reichskommissaren er ansvarlig for og vokter av riksinteressene og har den överste regjeringsmakt på det sivile område."

§ 2 fastslår at til gjennomføring av sine bestemmelser kan Reichskommissær benytte seg av det norske forvaltningsapparat og myndigheter.

Looek sier det slik (s. 361):

"Terboven hadde i Norge en makt som ikke var begrenset av andre institusjoner eller av forskrifter."

Det er uten videre klart at tyskerne ikke ville tillate en soldat eller politimann å nekte å lystre ordre.

Det var døden også etter krigslovene i andre land.

Det hele spørsmål ble da dette rent formelle: Hvem skulle stadfeste dommen?

Quisling sto ovenfor et problem som han delte med mange ansvarlige N.S. folk under krigen.

De måtte delta med tyskerne i mindre hyggelige oppdrag for å forhindre noe verre.

Aula-brannstifterne, heimefrontens drapsmenn o.a. hadde ikke slike problemer.

De ble ikke engang spurt ut etterpå hvorfor de gjorde det.

J Ö D E N E .

Anklagen faller i 2 punkter:

- 1.) Quisling agiterte mot jødene som rase.
- 2.) Quisling medvirket positivt til å løse jødespørsmålet ved å hjelpe til å drepe mest mulig av dem.

Det synes som om påtalemyndighetene har blandet de 2 punktene sammen.

Quisling mente at vi som folk ikke ville ha noe godt av å samarbeide med jødene.

Den samme mening hadde også Grunnlovsfedrene. Men disse ble ikke av den grunn beskyldt for å ville drepe jødene.

At sammenblanding av raser er uheldig hevdes av vitenskapsmenn i alle land. Men de ville ikke løse spørsmålet ved utryddelse.

I Fritt Folk skrev Quisling 19/11-1938: Den eneste løsning på jødeproblemet er at de må få sitt eget land.

Så sent som i sin tale i Frankfurt a.m. i 1941 sier Quisling at jødespørsmålet selvsagt ikke kan løses ved drap eller sterilisering.

Andre deler av talen er nevnt i lagmannsrettens dom, men ikke denne.

En hederlig vurdering av p.l. måtte ha konkludert med at Quisling ikke som middel til å løse jødespørsmålet anbefalte drap, konsentrasjonsleirer, plyndring o.s.v.

Han sier:

"Dette har jeg ikke sagt i den form. Jeg har sagt at det må bli en internasjonal ordning og regulering av jødespørsmålene, -

slik som jeg har fremholdt i dette utkast til våpenstillstand mellom den britiske, den franske og den tyske regjering. Det inneholder først forskjellige artikler vedrørende våpenstillstanden og så grunnlaget for fredsforhandlingene. Der står det i punkt 8: "Partene er enige om å arbeide for en internasjonal ordning og regulering av det jødiske problem." Det var det samme jeg fremhevet på den kongressen i Frankfurt, at både Frankrike og England skulle gå sammen med Tyskland for en slik ordning. Det kunne ikke falle meg inn på noen som helst måte å godta den behandlingen av jødene som Tyskland har drevet hvis alt dette er riktig."

Aktor: "Jeg kunne dokumentere en rekke uttalelser, men ....."

Quisling: "Da kunne man like godt godta Det gamle testamente, det er like mange hårde uttalelser mot jødene der."

AD punkt 2.

Det sies nokså tydelig at Quisling visste at jødene gikk sin død i møte.

Vi må da drøfte dette alvorlige problem. Visste Quisling det, så visste heimefronten det samme.

Og hvorfor sørget da ikke heimefronten for å få jødene evakuert? Men faktum var at det ble holdt skjult for alle. Heller ikke jødene visste det. Dr. Eitinger bekreftet dette som vitne i Quisling-saken.

Aktor: "Var disse ting, det som foregikk i Tyskland, alminnelig kjent blandt jødene her i 1942? "

Eitinger: " Nei, det visste de ikke."

Det var ikke den danske regjering som hindret drapene på de danske jødene. Dette skjedde ved hjelp av det danske folk.

Quisling sier (s. 160):

Forsvarer: "Jeg vil gjerne spørre tiltalte når De første gang hørte tale om gasskammerene og behandlingen der?"

Quisling: "Jeg hørte det først i den aller seneste tid, først under saken her."

Forsvarer: "Har De aldri hørt tale om det før?"

Quisling : "Nei."

Og påtalemyndighetene synes å ha overdrevne meninger om Quislings makt når det forutsettes at han kunne hindre deportasjonene.

Hvilket annet okkupert land unngikk deportasjonene?

Ad beskyldninger for tjuveri - underslag.

Tyskerne betraktet Kongens, Frimurerlosjen og andre selskapers eiendeler som fiendtlige.

De mente å ha rett til å konfiskere disse og gjorde det også.

(Direktoratet for fiendtlige eiendommer, som vi fikk etter krigen, ble en flink elev.)

Om forholdene under krigen sa hoffsjef Broch (s. 176): "En stor del av disse eiendeler (på Slottet) ble tatt av tyskerne (som fiendtlig eiendom)."

Om Bygdøy kongsgård sier han: "Store ödeleggelser skyldes tyskerne. De stjal også."

Om slottet sier Quisling (s. 177): "Da vi kom til slottet, hadde tyskerne tatt alt som fantes av verdifulle malerier. Alt var fjernet. Det var ikke et eneste teppe igjen i hele Slottet, ikke en gobelin."

Når Quisling's folk, under slike forhold, flyttet på tingene som var igjen slik at de falt utenfor tyskernes rådighet, så het det at det var Quisling som hadde underslått eller stjålet og han skulle straffes etter reglene i straffeloven.

Quisling ble anklaget for å ha tatt ting fra slottet, Det norske selskap, Frimurerlosjen, jødene og flyktningeboer.

Var det nødvendig for myndighetene, under slike forhold, å forsøke å gjøre Quisling til tyv? Tingene var stort sett ikke forsvunnet. De var gjerne flyttet over i andre eiendommer tilhørende staten. Beslagleggelse var for en stor del foretatt etter ordre fra tyskerne og ved at N.S. tok seg av tingene ble de ikke sendt til Tyskland.

Det er noe som kalles sansynlighetens lov.

Ytterst få mennesker har i den grad som Quisling bevist at økonomisk

vinning ikke interesserte han.

For å hjelpe folk i nød frasa han seg sitt levebröd, sin militær-karriere.

En slik mann skulle være tyvaktig.

Quisling sier selv om dette på lagmannens henvendelse (s. 137-138):

Lagmannen: "Forholdet er altså det samme her som ved Det norske Selskap, om i det hele tatt okkupasjonsmakten har rett til å slå ned på private foreninger og tilegne seg uten videre deres formue. Det er et folkerettslig spørsmål. Hvis de ikke har lov til det, har de til-egnet seg det ulovlig, og den som tar imod de midler - det er iallfall påtalemyndighetenes oppfatning - han tar imot stjalne eller rövede midler og kommer da inn, om ikke under andre lovbestemmelser som er nevnt i tiltalebeslutningen, så under heleribestemmelsen - enten De tar dette til Dem selv eller til andre. Dette riksfond som ikke er staten, dette hjelpefond eller hva De kaller det, det er en partiorganisasjon - det er vel påtalemyndighetenes konstruksjon av dette, så vidt jeg forstår - og det er vel sammenhengen."

Quisling: "Men er det bedre å la det gå tapt da? Når man sitter i spissen for sitt lands styre, så skal man vel sikre det man kan for sitt eget land."

At Quisling ville stjele tingene syntes å stemme lite med Quisling's karakter slik den skildres av vitner:

- 1.) Gerhard Ruge (s. 35) sier: "Da jeg kjente Quisling som ung offiser ..... hadde jeg et meget godt inntrykk av han ..... han var i sin livsförsel enkel ..... Altså mitt inntrykk av han var meget godt."
- 2.) Generalmajor Hansson (s. 237): "Quisling var meget nöktern og hederlig i pengesaker, enkel i levesett, med en höy moral. Jeg vet aldri at han har begått handlinger som kan betegnes umoralske - tvert imot."

3.) Sendemann Urbye (s. 239): "Nansen satte Quisling umåtelig høyt på grunn av hans ypperlige hjerne og rent menneskelige innstilling.

Dette dekket også min innstilling."

4.) Rektor Ullmann (s. 240 - 241): "Kjente Quisling fra guttedagene. Alle i klassen beundret han. Han var en meget trofast venn.

Han var meget nøktern, smakte praktisk talt ikke alkohol, røykte aldri. Hans liv og livsførsel var meget beskjeden. Han hadde liten forstand på penger og pengenes verdi."

Men den Quisling retten kjente, var en annen mann. Men så har heller ikke denne rettens mann eksistert andre steder enn i dommerens fantasi.

Den engelske historiker Hayes har skrevet en bok om mannen Quisling på 368 sider.

Hans tema er dette: Alle innrømmer at Quisling i den første og lengste del av sitt liv var en i alle henseende førsteklasses mann.

Ettertiden har, på grunn av hans handlinger under krigen, villet gjøre han til en kjeltring og derfor tales det om gåten Quisling.

Hayes ser ikke noe til denne gåte.

Han ser i Quisling en mann fyllt av lidenskaplig fedrelandssinn, (passionately devoted to his country, s. 10.)

Hans handlinger kan bare forklares ut fra hans egne tanker, hans fedrelandssinn og den misjon han mente han hadde. (s. 307)

Hayes skriver s. 307: " Kanskje det viktigste karaktertrekk hos Quisling var hans følelse av å ha et kall.

Han trodde han var født til å lede Norge og føre nordmennene og det nordiske folk fra mørke til lys."

Han var uenig med flertallet av nordmenn om midlene, ikke om målet, dette å hjelpe sitt land.

Litlejohn har skrevet boken "The patriotic Trators", der han tar for seg samarbeidet med Tyskland i de okkuperte land. Han betrakter Quisling som noe virkelighetsfjern og som en upraktisk mann.

Men når det gjelder Quisling's karakter, synes han ikke å være i tvil. (s. 50):

"Han var verken en grusom eller hevngjerrig mann. Han ble fra-
støtt av voldshandlingene, ikke tiltrukket av dem. Han tok
avstand fra å pålegge dødsstraff. Når han seinere sa at krigs-
årene var de verste år i hans liv, så er det ikke grunn til å
tro at han ikke taler sant.

Hans private liv kunne ikke klandres.

Han verken drakk eller røykte og var en god ektemann. Han falt ikke for noen av de vanlige finansielle fristelser som følger med makt, ingen hemmelige bankkonto, ingen skjult kunsts-katt, ingen ytre forfengelig-hetstegn."

Generaladmiral Boehm sier s. 174: "For de tyskerne som lærte ham å kjenne vil han alltid bli stående som en patriot, besjelet av den beste vilje og en stor europeer.

..... men at han likevel som den utpregede idealist og filosofiske grubler han var ikke vurderte riktig en rå samtids-realitet og stilling."

4 poster i det nasjonale regnskap.a.) En aktivapost:

Under oppgjøret med Quisling og N.S. la påtalemyndighetene fram et regnskap over noen tap N.S. hadde påført landet.

Det inneholdt en rekke meget tvilsomme passivaposter, men utmerket seg særlig ved at det ikke fantes en eneste aktivapost.

Nå vil jeg minne om en.

Mange sjömannskoner med sine barn, hadde sine menn ute på sjöen i kamp mot tyskerne.

Terboven sa: "De skal ikke ha understötte fra staten eller rederiene."

Terbovens ord var lov. Han sto over Quisling og alle andre i Norges land.

Men Quisling og Irgens trasset Terboven. Understöttelse ble betalt som om sjömennene ikke var fiender. sjöfolkene bör vite dette.

b.) En bragd:

Adolf Hoel var medlem av N.S. Han meldte seg inn særlig fordi N.S. ønsket å fremme de norske Ishavs-interesser.

Det er vel ingen nordmann som har arbeidet så effektivt og med så godt resultat for Norge på dette felt som Hoel.

Han var ridder av St. Olav og hadde en rekke utenlandske ordener.

Under krigen ble han prorektor, senere rektor ved Universitetet i Oslo. För han mottok utnevnelsen, sikret han seg at professorene ved universitetet ønsket han skulle ta stillingen.

28/11-1943 satte en motstandsklikk ved universitetet fyr på Aulaen for å erte tyskerne.

Følgen var at en rekke lærere og 1200 studenter ble arrestert. 644 av disse ble sendt til Tyskland. Der døde 12.

Tyskerne ville også beslaglegge universitetsbygningene med samlinger. Dette fikk Hoel og de som arbeidet sammen med han hindret. Han reddet fra undergang uerstattelige verdier. Og arbeidet natt og dag for å få fri og hjelpe flest mulig av studentene.

Han så som sin hovedoppgave å beskytte universitetet mot tyske overgrep og tok også, i forhold til N.S., bare saklig hensyn.

Han fikk 1 $\frac{1}{2}$ års fengsel, men fikk prøveløslatelse etter samme regler som de andre. Vilkårene var bl.a. at han skulle holde seg fra opptreden som kunne virke provokatorisk eller vekke forargelse.

I bevisstheten om at sabotasje ville føre til represalier hadde regjeringen i London og heimefronten forbudt sabotasje.

Brannpåsetterne tok ikke hensyn til dette. De koser seg fremdeles i sin nasjonale storhet, og hylles av massene. De er ikke blitt avkrevet erstatning, for det de gjorde var en bragd.

c.) En sviker:

Kanskje den mest kjente og populære sjömann i Norge før krigen var Amerikalinjens flaggskipper, kaptein Irgens. Han hadde vært skipsfører i 37 år, og sto som selve innbegrepet av en dyktig og hederlig norsk sjömann. Politikk hadde han aldri vært i nærheten av.

Under forhandlingene om det påtenkte Riksråd som Höyesterett, biskop Berggrav og et flertall av stortingsrepresentantene gikk inn for, var hans navn sterkt fremme. Han skulle eventuelt stille med skipsfartsaker i det nye styret.

Det ble ikke noe av Riksrådet. I stedet oppnevnte Reichskommisar Terboven de kommisariske statsråder. Hver enkelt av disse skulle som fagministre bestyre sitt spesielle departement. Statsrådene var direkte ansvarlige overfor Terboven, men utgjorde ikke i vanlig forstand noen regjering. Det er ubestridt at en okkupant har lovlige rett til å innsette en slik administrasjon for det tidsrom han ønsker.

Kaptein Irgens ble bedt om å ta departementet for skipsfart, som han også skulle hatt i Riksrådet. Han mente at han i denne stilling kunne gjøre Norge tjenester på det området han var ekspert på, og tok imot oppfordringen. Han var inntil da ikke medlem av N.S., men meldte seg inn i partiet fordi han mente å stå sterkere overfor okkupasjonen som medlem.

Da regjeringsmakten formelt gikk over til Quisling og hans statsråder 1.2.1942, fortsatte Irgens i sitt departement, inntil han ble avsatt av Quisling 12.6.1944. Han deltok i hele denne tid ikke i noen form for politisk virksomhet, holdt ingen propagandataler og skrev ingen artikler. Han betraktet seg som en ren fagminister, og kom i strid med kretser i N.S. som ville innsette partifeller i hans departement og gi det politisk farge. Politiske ansettelse forekom ikke i departementet i hans minister-tid.

I kraft av sin stilling klarte kaptein Irgens å hindre tysk beslaglegging av hans "eget" skip "Stavangerfjord", som forble uskadet og på norske hender til okkupasjonen var slutt. Siden klarte han å hindre tysk prisedom og beslaglegging av all hjemmeværende norsk tonnasje, ca. 800.000 tonn. Han fikk ved Quislings hjelp og mot Terbovens uttrykkelige bestemmelse trumfet igjennom at familiene til sjöfolk i alliert fart for-satt fikk utbetalt "trekk" av forsörgerens hyre, innseilt i kampen mot Tyskland, istedenfor å henvises til et kummerlig liv på forsorgunderstöttelse. Han overbeviste tyske myndigheter.

Om at eksplosjonsulykken i Bergen ikke skyldes sabotasje, men tvertimot uregelmessig behandling av en ammunisjonslast ved tyske myndigheter. Så ble det heller ikke tale om represalier mot påstått sabotasje. Han hjalp mange nordmenn som var arrestert av okkupasjonsmakten for illegal virksomhet. Alt dette er dokumentert og ubestridt.

Denne kaptein og minister Irgens ble etter okkupasjonen stillet for retten for landssvik. Tiltalen grunnet seg på hans N.S. medlemskap, og at han hadde "gått i okkupasjonsmaktens tjeneste" ved å bli kommissarisk statsråd og senere minister i Quisling's regjering. Ikke alle kommissariske statsråder var medlemmer av N.S. De som ikke var det, ble ikke dømt for sin virksomhet som statsråder. I alle fall en av de senere Quisling-ministre ble det heller ikke. Når dette tas med i tiltalen mot Irgens, er det rett og slett fordi det ikke fantes noe annet å tiltale ham for: Tiltalen omfatter ikke en eneste spesiell handling. Sagt på en annen måte: Det Irgens gjorde, sto for kritikk. Det var nyttig for Norge, og påførte ingen skade eller tap. Heller ikke innbrakte det ham selv noen form for ulovlig fortjeneste, fordeler eller makt til å fremme egne interesser. Quisling-aktoren Annæus Schjødt beskrev som anklager i Irgens-saken den tiltalte som "en ærlig og rederlig natur", som "ikke har vært ute etter noe for seg selv, verken makt eller penger", han var "meget langt fra å være noen kriminell eller moralsk dårlig type" og hadde "under sitt arbeide ønsket å fremme de norske interesser." Det måtte alt i alt være en god attest.

Det Irgens oppnådde i sitt strev for norske interesser, oppnådde han i kraft av sitt N.S.-medlemskap og sin stilling som hang sammen med dette. Men det er nettopp medlemskapet og stillingen som var hans store synd i anklagerens öyne. Retten tok samme standpunkt, den fulgte aktors påstand og idømte Irgens 7 års fengsel, og inndragning av hans lønn for disse års sur tjeneste for Norges interesser, slik at han på sine eldre år til takk ble en insolvent straffange.

Om Irgens som om andre het det at han "måtte forstå" N.S.-medlemskapets forræderske og forbryterske karakter. Hvorledes så andre på det, i den tid det var aktuelt?

Biskop Berggrav sa i rundskriv av 3.10.1940: "Enhver må her følge sin overbevisning." Mente biskopen at det var en forbrytelse og en synd å melde seg inn, måtte han hatt mot og mannskap til å si det, til og med om det skulle være forbundet med fare for ham selv. Han kan ikke ha ment det. En vil nødig tro at den norske kirkes fremste mann var feig.

13.10.1940 sendte Den Norske Sakførerforening slik melding til medlemmene: "I anledning av den, for noen dager siden, utsendte innbydelse til dannelse av en Nasjonal Samlings juristgruppe, vil Den Norske Sakførerforenings Hovedstyre gjøre medlemmene oppmerksom på at enhver står fullstendig fritt i spørsmålet om han vil melde seg inn i Nasjonal Samling og dermed i Nasjonal Samlings juristgruppe, eller la det være." Står foreningens medlemmer fritt i spørsmålet om å begå mord, voldtekt og tyveri? Neppe. Men senere regjeringsadvokat Henning Bødtker og andre underskrivere kan da heller ikke ha ment at medlemmene sto fritt til å begå landsforræderi. De kan kort sagt ikke da ha ment at N.S.-medlemskap var landsforræderi. For et sted går en grense hvor det er manns plikt å si fra.

30.10.1940 sier Den Norske Dommerforenings styre bl.a. dette, i et rundskriv til medlemmene: "Styret vil verken tilrå eller frarå noen dommer å foreta innmeldelse i N.S., men vil fremholde at det må være en helt frivillig sak." Skal vi tro at Dommerforeningen verken vil tilrå eller frarå medlemmene - landets dommere - å begå kriminelle handlinger, men ser på det som en helt frivillig, personlig sak for hver enkelt dommer om han vil gi seg av med forbrytelser? Neppe.

Senere har mennene bak disse ordene alle sagt at tatt i betraktning tiden og tilstanden, sett i en videre sammenheng og ved lesning mellom linjene o.s.v. måtte alle begripe at de egentlig mente noe ganske annet. En liknende unnskyldning hadde Paal Berg, som i 1940 holdt takketale i radio for Quisling og i 1945 dømte han til døden. Om Irgens fikk han seg til å si i Høyesterett at han hadde "forbrutt seg så grovt mot det norske samfunn at han bør regnes som borgerlig død .....", og fradømmes allmen tillit.

Dommen på 7 år og fortapelse av det lille Irgens eide, var ikke nok for alle. Dommen var som sagt i samsvar med aktors påstand. Ikke desto mindre anket riksadvokat Arntzen saken til Høyesterett, hvor han selv førte aktoratet. Han forlangte livsvarig!

Førstevoterende sier om domsbegrunnelsen fra lagmannsretten at den gir "bilde av en mann som, så langt fra å ha villet skade landsmenn, tvertimot villig har ytet bistand for å avböte ulykker som okkupasjonen og dens overgrep bragte over hans landsmenn."

Etter denne lovende karakteristikk, som førstevoterende sluttet seg til, endte vel så det hele godt, med - frifinnelse? Nei. Men så i alle fall med nedsettelse av straffen for å ha tjent Norge? Nei. Men i det minste da med anbefaling av benådning? Nei.

Norges Høyesterett belønnet kaptein Irgens med å fordoble dommen fra lagmannsretten. Fengsel i 15 år.

I tillegg ble konfiskert flere ganger den formue Irgens var skattet for.

Tider som kommer får avgjøre hvem denne dommen satte plett på. En har en følelse av at det ikke var kaptein Irgens.

I tider som kommer kan det tvertimot være at noen vil synes de ser en uhyggelig likhet og sammenheng mellom hekseprosser i middelalderen og "rettsoppgjøret" i Norge. Da vil det være for sent til å oppreise ofrene. Men ingenting vil heller kunne gjøres for å revaske forfølgerne.

EN ANNEN PROFET.

Dybwad Broclmann var en selvlærd mann som stiftet Samfundspartiet. Dette fikk i sin tid ganske stor tilslutning og hadde 2 mann på Stortinget.

Han hadde originale ideer som sosialøkonom og som religiøs forkynner. På begge felt er det kyndige folk som sier at han var en betydelig mann.

På det religiøse området hevdet han at det var for lite samsvar mellom liv og lære.

Han mente at på samme måte som det var en stadig fremgang på det materielle området kunne det også bli det på det menneskelige plan. Folk måtte lære å kjenne seg selv og utvikle de gode egenskaper som ligger latent i menneskene.

Han tok avstand fra vold. Han kunne skryte av at han i 1933 talte Hitler imot og det i selve Tyskland.

Da tyskerne kom hit til landet, oppfordret han i samsvar med sitt religiøse sinnelag og sin ikke-vold-mentalitet sine landsmenn til å vise forståelse for tyskerne, også for ad den veg å vinne gehör for Norge og nordmenn. Han mente også at han ved sitt arbeide motarbeidet Quisling.

Han møtte liten forståelse. Hösten 1940 trakk han seg tilbake og bodde resten av krigsårene på en fjellgård på Voss.

Men han sto for godt til for hogg i 1945 og fikk 3 ½ års fengsel. Han sto utenom de ufeilbare som hadde laget "Fellesprogrammet."

Folk som professorene Galtung og Næss var heldigere og unngikk straff på trots av at deres lære synes å være den samme.

Hadde heimefronten noen betydning for den tyske krigsförrel?

Ordren fra regjeringen i London og heimefronten om å la livet gå sin gang og ikke forsøke å slå sand i samfundsmaskineriet ved sabotasje, angrep på tyskerne o.s.v. ble fulgt lenge av den ordinære heimefront. Men da krigen mellom Tyskland og Russland kom, skiftet kommunistene standpunkt og ble motstands- og sabotasjemenn.

De det gikk utover var N.S. folk.

Folk og Land har offentliggjort navnene på over 50 personer som ble myrdet under krigen. Det er aldri gitt noen forklaring på hvorfor det ble gjort.

Drapene kunne gjøres uten større risiko for Terboven var ikke interessert i å straffe motstandere av Quisling - tvertimot.

Det han var interessert i var noe meget viktigere.

Dette ^{at} krigsviktige varer ble produsert og levert tyskerne uten forstyrrelse av noen art var hans oppgave å sørge for.

Dette ble gjort i stort omfang og betød uendelig meget for tyskernes krigsförrel.

Å hindre dette var ikke heimefronten interessert i.

De visste det ville bli for kostbart.

Hvor maktesløse de fölte seg går fra av det faktum at Rinnan fikk leve gjennom hele krigen på trots av at hans virksomhet var kjent.

Forklaringen var at han var beskyttet av tyskerne og drap på han ville medføre represalier.

Det kan nok sies meget godt om heimefronten, og dette behøver jeg ikke fortelle noe om for den vet det selv, men noe nevneverdig positivt arbeide i kampen mot den tyske krigsførsel gjorde den ikke - i hvert fall ikke før de siste måneder av krigen.

LOKE OG TOR.

Når samme handling er patriotisk og straffri for noen -
det motsatte for andre.

Da tyskerne kom til landet i 1940, var det ikke måte på den
velvilje de ble møtt med fra politikernes side.

Disse styrtet til og ba om lov til å hjelpe å styre landet,
men vel vitende om at de måtte styre slik som tyskerne ville
ha det.

Under disse forhandlinger så en det som en kjedelighet at
Kongen ikke kom med i bilde, men det var ikke nødvendig å ta
rensyn til han i den foreliggende situasjon.

Bl.a. professor Skeie har skrevet om dette i sin brosjyre:
"Forhandlingene med tyskerne 1940."

Et par sitat skulle gjøre dette klart:

På side 23 står det vedtak som ble tatt av de norske forhandlere,
bl.a. justitiarius Pål Berg.

"Da Kongen og hans regjering befinner seg utenfor Norge og derfor
er forhindret fra å utføre de funksjoner som etter forfatningen
er pålagt dem, ser stortingets presidentskap det som sin plikt mot
landet og folket å oppnevne et Riksråd."

Side 27 - 28 står: "I møte 1. august besluttet presidentskapet
at der i innstillingen til Stortinget skulle gjøres følgende til-
føyelse til p. 3 i forslaget av 17. juni:

"Med hjemmel i den konstitusjonelle nødrett vedtar Stortinget:
"" Kong Håkon trer tilbake som Norges konge inntil kongens stilling
"" er endelig avgjort ved fredsslutningen. I mellomtiden settes
"" Kongens forfatningsrettslige rettigheter ut av kraft.""

Biskop Berggrav som var allestedsnærværende under forhandlingene
var ikke mindre klar.

Sommeren 1940 forkynte han i en rekke aviser under tittelen: "Lov og rett i Norge nå" at han hadde konsultert en rekke kompetente rettsautoriteter, og disse ble bl.a. spurt: "Er lover eller forordninger som etter 9. april 1940 utstedes av den norske regjering bindende for folk og institusjoner i det okkuperte området?"

Svar: Nei.

Dette standpunkt som myndighetene tok i 1940 hadde de totalt glemt i 1945.

INTERNASJONAL RETT.

Til vern for de svake ble det i begynnelsen av dette århundre vedtatt 2 viktige internasjonale avtaler.

Genferkonvensjonen legaliserte Røde Kors.

Haager-konvensjonen har bl.a. regler om rettigheter til innbyggerne i et okkupert land. De skulle ikke behandles vilkårlig.

Men det kreves til gjengjeld samarbeide fra borgernes side. Den fastsatte at den överste makt i landet tillå okkupasjonskanten.

Landssvikoppgjøret betyr et tilbakeslag, idet dette fastslår at U.S. folk skal straffes også for handlinger som er lovlige etter konvensjonene og lovlige for ikke-U.S. folk.

Røde Kors' folk ble straffet. Samarbeidsfolk med stort arbeide bak seg for folk og land ble straffet for dette sitt arbeide.

På side 20 og utover dröfter lagmannsretten den beslagleggelse av formue som tyskerne foretok.

De sa at dette var folkerettsstridig og de som medvirket var i hvert fall helere av den grunn.

Men kunne landssvikene henvises til folkeretten når denne var til gunst for disse?

Svaret landssvikdomstolene ga kan sammenfattes slik: "Folkeretten står tilbake for norsk lov. Til norsk lov hörte også forordninger födt av regjeringen i London i dölgsmaal.

I dommen mot Håland (den förste dödsdom i 1945) sier retten (Rt. 1945 s. 19): "Jeg anser det upåkrevd å gå inn på det spørsmålet i sin alminnelighet i hvilken utstrekning folkeretten setter skranker for en fordreven regjeringslovgivning, gjeldende for det av fienden okkuperte hjemland."

Konklusjon: Når folkeretten beskytter formue så er det å handle i strid med folkeretten og straffbart. (dersom tyskere er handlingsmennene.)

Men når folkeretten sier at i de og de tilfeller er folkeretten til hinder for at dødsstraff kan idømmes, så trenger ikke domstolene ta hensyn til disse regler dersom det var en N.S. mann det gikk utover.

DET ÖKONOMISKE SAMARBEID.

Men Administrasjons-rådet gikk lenger i sitt samarbeide med tyskerne enn nødvendig.

Det organiserte næringslivet og hjalp til å utbygge dette i de grader at Norge kom til å yte et vesentlig bidrag til den tyske krigsførsel.

Da så heimefronten kom til med sin virksomhet var så parolen, også fra London: "Fremfor alt ro og orden, ingen sabotasje."

Helge Krog skrev under krigen sin brosjyre "6. Kolonne". Han nevner her de varer Norge sendte til Tyskland og betydningen av dem s. 15 - 16.

Der siteres ellers fra heftet side 13 - 17:

"Wehrmachts og dermed naziregimets alt overveiende interesse i Norge er den krigsviktige norske industri. Og denne industris leveranser gir i den tyske bokførselen et overskudd som ikke alene tusenfoldig oppveier det bryderi hjemmefronten kan volde, men også med mange prosent renter betaler det tilsynelatende spill av krefter som besettelsestroppene og det tyske politi i Norge representerer."

Hvor står så N.S. folkene i dette spørsmålet? Krog sier s. 21:

" Altså: Ved å pusse Quislingkoblet på befolkningen etablerte tyskerne hjemmefronten, men fikk samtidig begrenset feltet for dens aktivitet."

Heimefronten glemte hovedsaken: Å skade tyskerne.

Burde ikke landssvikoppgjørets menn forsøkt å skape et mer balansert bilde av forholdene under krigen?

Krog skriver på side 40 om de vanskeligheter som møtte han i sin opplysningsvirksomhet:

"Å angripe de som arbeidet for tyskerne var å begå landsforræderi for også disse folk var medlem av heimefronten."

Krog stiller dette spørsmålet på side 45:

"Jeg anså det som en selvfølge at etterkrigsoppgjørets ansvarlige myndigheter aller først måtte stille seg dette spørsmålet: Hvilke nordmenn har ytet fienden den mest verdifulle bistand? Hvem har vært mest nyttig for Nazi-Tyskland?"

Han svarer på side 42:

"Men kanskje de storindustrielle ønsker å tro at tyskerne var uvitende om deres støtte til hjemmefronten? - i så fall er vel dette deres religion. I katekismen sto det i min tid at tro er en fast overbevisning om det man ikke vet. Med tanke på de storindustrielle burde man kanskje forandre teksten og si at tro er en fast overbevisning om det motsatte av det man vet."

Sin mening om rettsoppgjøret skriver Krog side 64 - 65:

"Likhet for loven er et av rettsstatens fundamentale prinsipper. Dette prinsipp har umistelig verdi, selv om der i praksis naturligvis aldri har rådet noen betingelsesløs likhet for loven, verken i Norge eller i noe annet kapitalistisk land, hvor den fattiges forsvar alltid er svakere, hans straff hardere, hans rett uvissere enn den rikes forsvar, straff og rett. Men siden embetsmannsveldet ble brutt har det i Norge (unntatt okkupasjons-tiden) aldri rådet større ulikhet for loven enn etter frigjøringen.

Det er også mange ting som tyder på at en gammel historisk erfaring er i ferd med å bekrefte seg også her og nå - den nemlig, at de overvunne under sin dödskamp smitter seierherrene, slik at de beseiredes syn og moral avtas av de seirende og får et fortsatt liv hos sine opprinnelige dødsfiender."

N.S. folkene gikk ut fra samme rettslige og internasjonale regler som jössingene i 1940 erklærte å være gjeldende.

De ble gjort rettsløse fordi de ikke hadde lov å tenke slik.

Bare jössingene skulle ha rett til å hjelpe landet gjennom krigen. Det spilte ingen rolle om de herunder hjalp tyskerne i deres forsök på å vinne krigen.

NANSENS RÖST

Til slutt skal så Fridtjof Nansen få slippe til med sin vurdering av Quisling. Den er skrevet i brev til Generalstaben av 14/3-25:

"Kaptein Quisling var under mitt hjelpearbeide for den russiske hungersnöd min representant i Ukraine og ledet arbeidet i denne del av Russland på en fortreffelig måte som vant anerkjennelse fra alle sider. Det var beundringsverdi hva han oppnådde under de vanskelige forhold og med forholdsvis små midler.

Med sin organisasjonsevne og takt fikk han alle interessert i arbeidet og fikk på en intelligent måte myndighetenes tillidsfulle støtte i virksomheten og han nöt en ubetinget tillid fra alle sider."

Skulle den dag komme da nordmennene må erkjenne at Quisling's arbeide i Norge under krigen hadde sitt grunnlag i samme idealisme og oppofrelse og at resultatet var at Norge slapp forholdsvis meget billig fra krigen?

S L U T T E N.

Quisling søkte ikke om benådning.

Han sto rolig da han ble stilt opp for muren.

Man han syntes synd i dem som måtte skyte han. Han ba om å få ta dem i hånden. Han sa at de ikke måtte være lei for det de var pålagt å gjøre.

Han var ikke redd for å møte sine dommere.

-----

h n

040573